

Nr 1 - 2024

Spoven

Nordöstra Skånes Fågelklubb

Spoven

årgång 48

Nordöstra Skånes Fågelklubb - En förening för fågelintresserade

Vi vill främja utforskandet och skyddet av fågelfaunan och fåglarnas livsmiljöer.

Vi vill sprida intresse för fåglar och fågelskydd hos allmänheten.

Verksamhetsområdet är Kristianstads och Bromöllas kommuner.

Vi arrangerar många exkursioner till intressanta fågellokaler, både nära och fjärran.

Vi anordnar trevliga inomöten med föredrag och bildvisningar om fåglar.

Vi erbjuder våra medlemmar lärorika och roliga studiecirklar.

Vi ger årligen ut fyra nummer av tidskriften Spoven.

Vi har kul när vi träffas. Kom med du också!

Vi organiserar och genomför ornitologiska undersökningar.

Vi föreslår och verkar för genomförandet av fågelskyddsprojekt och inventeringar.

Vi bistår myndigheter, organisationer och enskilda i ornitologiska frågor.

Föreningen har nästan 600 medlemmar - du är också välkommen!

Sätt in medlemsavgiften på plusgiro 1 64 24 - 4 eller med Swish 123 225 16 27
så får du också vår tidskrift SPOVEN i brevlådan!

Medlemsavgiften är 175 kr. Medlem under 25 år/familjemedlem 25 kr.

Hjälp oss i fågelskyddsarbetet!

Nordöstra Skånes Fågelklubb

(medlemskap och adressändringar)

c/o Jan-Åke Nilsson, Lagerlyckevägen 2,
298 34 Tollarp. 0708 - 42 19 28

janank@hotmail.se

www.spoven.com

Organisationsnummer: 802430-9349

Tidskriften SPOVEN (4 nummer per år)

Ansvarig utgivare Jan Linder

Redaktion Patrick Tollgren Lazarov

Ulrika Tollgren

Bildredaktör Sven Birkedal

Tryck Mixi Print

2024 - Årgång 48 ISSN 1103-0917

Innehåll

<i>Ordförande sjunger ut</i>	4
<i>Boktips</i>	5
<i>Vårens smultronställe</i>	6
<i>Aktuellt i fågelmarkerna</i>	8

10	<i>Omslagsbilden - Lappspurv</i>
11	<i>Verksamhetsberättelse 2023</i>
19	<i>Nytt från styrelsen</i>
20	<i>Örndagen 21 januari</i>
21	<i>Fokusart 2024</i>

<i>Örnräkning 6 januari</i>	22
<i>Häckfåglar i Horna Fure</i>	25
<i>Holkprojektet fyller 10 år</i>	34
<i>Program</i>	36

Omslag fram: Lappspurv. foto: Linda Niklasson
Omslag bak: Lappspurv. foto: Linda Niklasson
Omslag insida (Tornfalk) och Innehåll foto: Patrick Tollgren Lazarov

Ordförande sjunger ut!

Som läsare av Spoven och medlem i fågelklubben kan du i detta nummer notera i klubbens verksamhetsberättelse att vi genomför en mängd olika aktiviteter. Att vi kan göra detta beror till stor del på att vi har ett stort antal medlemmar.

I dessa tider har det offentliga stödet till ideella föreningar och studieförbund minskat eller förändrats. Vidare har vi som alla andra påverkats av inflation och kostnadsökningar. Så har t ex portot för den produkt du håller i handen ökat med 16 % sen årsskiftet. Det är därför fortsatt extra viktigt att fågelklubben kan fortsätta sitt arbete för fågelintresset trots detta.

foto: Ulf Lundh

Vår ekonomi bygger idag på att medlemmarna stöttar oss genom engagemang och medlemsavgifter. Vidare har vi under en lång tid haft god kontroll på och kunnat utveckla vår ekonomi. Inte minst genom att ha dugliga och framsynta kassörer och revisorer. Behovet av kortsiktiga offentliga stöd eller tillfälliga ekonomiska tillskott är därmed mindre än hos många andra föreningar. Även om dylika tillskott alltid kan ge bättre verksamhet.

Men detta kan naturligtvis förändras om medlemsutvecklingen går kräftgång. Jag noterade härförleden i en kolumnists spalt på sidan 2 i Kristianstadsbladet en lokal jämförelse mellan antalet medlemmar i politiska partier och antalet medlemmar i olika ideella föreningar i bygden. Denna utföll i flera fall till de ideella föreningarnas fördel i antalet medlemmar.

Vi ser därför väldigt gärna att vi fortsatt kan behålla ett starkt medlemsantal och en stark ekonomi. Ett sätt att öka antalet är t ex genom att du som delar hushåll och Spoven med någon blir familjemedlem. Tillsammans kan vi åstadkomma mycket för att öka engagemanget för fåglar och fågelskydd.

Nils Waldemarsson
ORDFÖRANDE

Boktips:

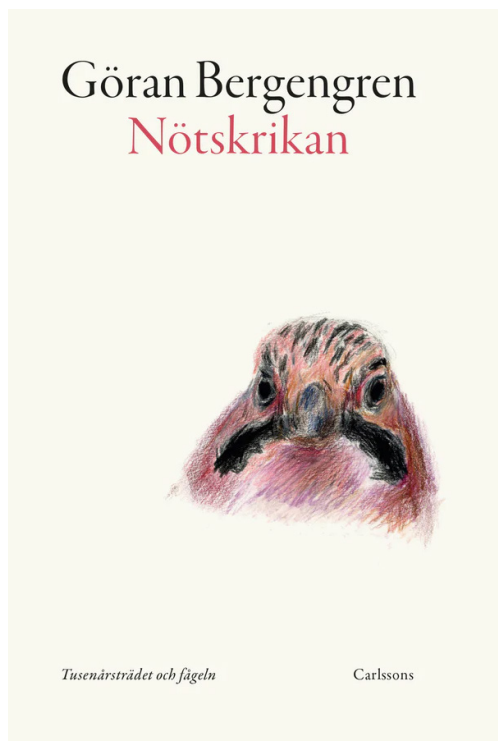
Nötskrikan: Tusenårsträdet och fågeln

av Göran Bergengren

En vinter när jag fått tag på en stor påse billiga hasselnötter hackade jag dem till småfåglarna. Då dök nötskrikorna upp och tömde fågelbordet i ett nafs. Jag trodde först att de åt upp allt direkt, men blev upplyst om att de gömmer för den kommande vintern. En nötskrika kan stoppa minst ett halvdussin ekollon i sin matstrupe och placera ut dem på olika ställen – en s k gleshamstrare. Den kan minnas var gömmorna finns i uppåt ett halvår.

Om detta berättar Göran Bergengren i "Nötskrikan". GB är biolog och författare. Han skriver målande om sina vandringar i naturen och möten med nötskrikor. Intresset för natur och speciellt fåglar väcktes tidigt. Som nioåring fick han en uppstoppad nötskrika i julklapp. Nötskrikorna har följt honom sen dess.

Nötskrikan är vår vanligaste kråkfågel. Den är inte så synlig. Håller sig helst i skogen, gärna i granskog där den bygger sitt bo. Även om man inte ser den så hörs den desto tydligare när man tar en skogspromenad och råkar störa. Den gör skäl för sitt namn – skrika. Göran B påstår att den har ett "kvitterregister", men då måste man komma nära för att höra. Och det är inte lätt. Om jag visar mig i fönstret ca 15 m från fågelbordet så försvinner

de snabbt. Jag gillar nötskrikan. Den är vacker och lite hemlighetsfull. Men den har inte varit väl sedd utan setts som en rovfågel. Nötskrikor sköts för att de stal potatis, tog ägg och småfågelungar, åt upp säd bl a. Även idag skjuts den – 2021 sköts 15 000! Jag undrar varför? Lägg ut lite nötter på fågelbordet och kanske dyker denna fina fågel upp som du kan studera på avstånd.

Margareta Rydhagen

Vårens smultronställe: Mosslunda

Av Ulrika Tollgren

Mosslunda naturreservat är paradiset som riskerade att bli en soptipp, men ideella krafter lyckades rädda området som istället blev ett riksintresse och sedan våren 2018 även ett naturreservat.

Mosslunda är inte främst en fågellokal utan ett kulturlandskap med slåttermark, rikkärr och lövskogshagar. Trots detta rapporteras en varierande mängd olika arter regelbundet under häckningstid och troligen är Mosslunda en lokal som framförallt besöks av skådare när orkidéerna står i sin finaste prakt.

Parkeringen gränsar till uppodlad åkermark och stigen mot själva reservatet går igenom ett skogsparti som löper längs reservatets gräns mot E22:an. Det är i denna trädbevuxna del som de flesta hackspettarna håller hus, trädpiplärkan spelflyger och svarthättor, lövsångare och gransångare hörs sjunga.

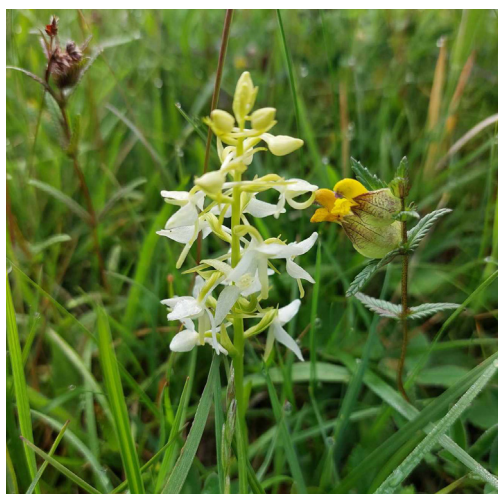

foto: Ulrika Tollgren

Nattviol är en av orkidéerna man kan hitta i reservatet

Vid stättan mot betesmarken startar den drygt 2 kilometer långa och rödmarkerade vandringsstigen och här är trädlärkan karaktärsart från mitten av april. Spana även på stenar och murar efter stenskvättans karakteristiska knixande.

Efter nästa stätta börjar betesmarker med sent betessläpp, för att efterlikna forna tiders slåtter. Och här brukar marken vara täckt av olika orkidéer såsom krutbrännare, göknycklar, Jungfru Marie nycklar och ängsskallra. Här släpps korna ut på bete under sommaren och det är också här i buskarna som jag flest gånger hittat familjen törnskata. Antingen här eller precis där stigen och reservatet började.

Efter nästa stätta börjar det egentliga rikkärret och det är i området härefter som Fågelklubben haft flest göktytehäckningar. Från april, oftast intensivast under tidiga morgnar, kan tyornas läte ljuda ända fram till att häckningen övergår i matningsfasen i början av juni. Då är göktytorna oftast diskreta och vill inte väcka uppmärksamhet i onödan. Håll ordentligt avstånd när du spanar efter välkamouflerade göktytor som letar föda i form av myror på marken. I detta skogsparti sjunger också härmsångare sin karaktäristiska sång och den grå flugsnapparens en betydligt diskretare slinga. Det är även här som jag

foto: Ulrika Tollgren

Christer Ahlquist med en av alla göktyteungarna som ringmärkts i Mosslanda.

vid något tillfälle noterat mindre hackspett.

Här går stigen tillbaka genom lövskogshagen som domineras av björk och asp och här hörs ofta törnsångare, ärtsångare och trädgårdssångare sjunga. Även här kan törnskatan sitta spanande efter insekter att spara i sitt skafferi.

Hemsida: <http://tinyurl.com/mosslunda>

Googlemap: <http://tinyurl.com/mossgmap>

Lokal på artportalen: Mosslanda - Vä utmark

Med kollektivtrafik: Med buss: Stadsbuss 2 till hållplats Vä Erik Menveds väg och gå 2 km söderut längs Kung Knuts väg. När du passerat under motorvägen följer du skyltningen till "Mosslanda-Vä utmark". Då har du cirka 500 meter kvar till naturreservatets entré.

Med bil: Från Kristianstad kör E22 tar du av vid Trafikplats Vä och kör på Kung Knuts väg söderut i 3 km. Strax efter att du kört under motorvägen svänger du höger mot "Mosslanda-Vä utmark". Efter 500 meter är du på parkeringen till naturreservatet.

Häckfåglar: Göktyta men även våra övriga hackspettar, törnskata, trädlärka, allehanda sångare, grå- och svartvit flugsnappare, buskskvätta, stenskvätta och trädpiplärka.

Regelbunden gäst: Gök

Bekvämlighet: Matplats med rejäla sittbänkar.

Tillgänglighet: Stigarna är ganska lättgångna men passerar över flera stättor.

Inte många skådare rapporterar från Mosslanda utanför vår och sommartid men de rapporter som görs visar på havsörn eller andra rovfåglar såsom röd glada. Även nötskrika, överflygande gäss och korsnäbbar finns rapporterade.

Ulrika Tollgren

Aktuellt i fågelmarkerna

Rapporterade fåglar 16 nov – 15 feb 2024

av Jan Linder

Alla fynd som redogörs för är gjorda inom föreningens område och hämtade från rapportererna i Artportalen, <http://www.artportalen.se>. Där kan du själv lägga in dina iakttagelser och på så sätt bidra till flödet av rapporter. Alla observationer av sällsynta fåglar som tas upp här är granskade och godkända av en raritetskommitté (RK eller RRK), eller har setts av många erfarna skådare och/eller dokumenterats på sådant sätt att ett godkännande är självklart. Har du gjort ett fynd som kräver rapportskrivning för att godkännas, skriv gärna en sådan. Bifogad ljud- eller bilddokumentation underlättar både rapportskrivande och granskning.

Sedan sist

Andra halvan av november blev en fågelfattig månad när det gäller lite ovanligare arter. Men tretåig mås, brun glada och en kvardröjande svarthakad buskskvätta kunde noteras. Även december bjöd på få ”pulshöjare”. Jorduggla och stenfalk tillhör de lite ovanligare decemberfynden, vilket i högsta grad övervintrande brun kärnhök gör. Den har setts under hela perioden över Yngsjösjön, den har lyckats övervintra för

andra året i rad. Vattenpiplärka tillhör numer rariteterna i vårt område, men ses sporadiskt.

I vanlig ordning blev det full fart på skådaraktiviteterna i januari, och flera övervintrare har noterats trots det bistra vädret. Trana, storspov, morkulla, sånglärka, svarthätta och järnsparv har tagit chansen. Dvärgmå, kaspisk trut, tordmule, jorduggla och stenfalk har visat sig tillfälligt. Bruna gladan har setts oregelbundet vid Yngsjö kapell. Sist men inte minst, månadens

foto: Hans Cronert

Morkulla i dike

ovanligaste arter blir skärnsnäpporna som sågs av och till i Äspet och de stationära lappsparvarna som drog månghövdad publik i början av månaden.

Så vad är aktuellt framöver?

Nu har vi den där härliga tiden framför oss när vi plötsligt hör den första lärkan, när tofsviporna börjar spelflyga över fälten och starna börjar inspektera sina holkar.

Artportalen:

<http://www.artportalen.se>

Band Nordöstra Skåne:

<https://band.us/@spoven>

I följande tabell listas de ovanligaste arterna som setts sedan sist:

Art	Plats	Individ
Brun glada	Yngsjö kapell 27-31/1	1
Skärnsnäppa	Äspet 6-21/1	1-3
Tretåig mås	Juleboda 17/11	1
Vattenpiplärka	Oxaholmen, Nymölla 1-2/12	1
Lappsparv	Äspet 1-14/1	2

Gåsräkningen september 2023 - mars 2024

Art	16 sep	14 okt	11 nov	16 dec	13 jan	17 feb	17 mar
Sädgås				550	50		
Skogssädgås - ras fabalis		1	84	10 302	14 110		
Tundrasädgås - ras rossicus					96		
Spetsbergsgås				63			
Bläsgås		6	87	38	120		
Fjällgås							
Grågås	5 414	4 496	5 339	6 576	3 106		
Grå x kanadagås				2			
Kanadagås		10	177	1 379	5 369		
Vitkindad gås	516	20 311	38 652	8 919	2 450		
Prutgås			3				
Rödvalsad gås							
Strippgås							
Totalsumma	5 930	24 824	44 342	27 829	25 301		

Om någon är intresserad av att följa med medan vi räknar gäss så hör er till Evert Valfridsson på telefon 0706-02 30 45 eller evertvalfridsson4@gmail.com

Omslagsbilden

Lappsparrv (*calcarius lapponicus*)

av Nils Waldemarsson

Under den gångna vintern har två lappsparrvar glatt oss med sin närvaro på stranden i Äspet under flera veckor. Arten finns hos oss i Sydsverige som sträckande eller rastande fågel. Flyttvägen är vanligen sydostlig med huvuddelen övervintrande på s k kulturstäpp i södra Ryssland och Ukraina.

Om man övat lite på lättet så avslöjar sig ibland överflygande fåglar med sitt lockläte. Ett torrt knattrande blandat med korta visslingar. Inte i sig helt olik kusinen snösparrv. Hos oss är arten under 2000-talet nästan årligen förekommande, med absoluta huvuddelen under hösten. Enstaka eller i småflockar med högst en handfull fåglar. Ofta sedda under relativt få dagar. Den rastar på öppen mark, åker och äng. Eller som nu i vinter på stranden när övriga områden är snötäckta.

Den som fjällvandrar i sommartid, helst under försommaren, möter istället lappsparrven i en annan skepnad. Arten är inte ovanlig på fjällheden bland dvärgbjörk och videsnår. Här sitter den vackra hannen med sin svarta strupe, brun nacke och vita halskrage och sjunger. Sången är något ödslig med klar klirrande röst. Den tar också ibland till sångflykt och hänger med utbredd stjärt. Sången passar på något vis väl in detta landskap.

Foto: Jan Linder

Lappsparrvshane i häckdräkt.

Arten har en s k cirkumpolär utbredning. Dvs den häckar runt hela det nordliga polarområdet, såväl i Europa, Asien som Nordamerika. Hos oss minskar arten av oklar anledning. Den bedöms ha minskat med 30 % under 2000-talet och häckade enligt senast tillgängliga uppgifter med ungefär 126 000 par i vår fjällvärld. Men eftersom minskningstakten är oroande har den placerats på rödlistan under kategorin "Sårbar".

Nils Waldemarsson

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2023 för NORDÖSTRA SKÅNES FÅGELKLUBB

Styrelsen har under året bestått av följande personer

Nils Waldemarsson	ordförande
Jan Linder	vice ordförande
Hans Cronert	sekreterare
Jan-Åke Nilsson	kassör
Greger Flyckt	
Linda Niklasson	
Ulrika Tollgren	

Revisorer

Mårten Björnsson	ordinarie
Christer Ahlquist	ordinarie
Marianne Röjestål	suppleant
Gunilla Månsson	suppleant

Valberedning

Glenn Nilsson	sammankallande
Bertil Troberg	
Evert Valfridsson	

Kommittéer, fonder, representanter

IT-kommitté

Patrick Tollgren Lazarov	sammankallande & webbmaster
Ulrika Tollgren	ansvarig utgivare
Sven Birkedal	

Fågelstationskommitté (NHF)

Greger Flyckt	sammankallande
Göran Flyckt	
Patrik Olofsson	

Programkommitté

Evert Valfridsson sammankallande
Mats Johannesson
Ulf Sjölin

Lokal rapportkommitté (lrk)

Nils Waldemarsson	sammankallande
Greger Flyckt	rapportmottagare
Hans Cronert	
Göran Flyckt	
Ulf Gärdenfors	
Mats Johannesson	
Thomas Lindblad	
Jan Linder	
Christer Neideman	
Lars Göte Nilsson	
Linda Niklasson	
Magnus Ny	
Ulf Sjölin	

SPOVEN-redaktionen

Patrick Tollgren Lazarov	sammankallande
Jan Linder	ansvarig utgivare
Sven Birkedal	bildredaktör
Ulrika Tollgren	

Erik Schönbecks donation

styrelsen

Samrådsgruppen för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike

Nils Waldemarsson
Hans Cronert

Kommunornitologer i Skånska Fågelnätet

Nils Waldemarsson	Bromölla
Nils Waldemarsson	Kristianstad

Arbetsgruppen Grågåsförvaltning

Nils Waldemarsson

Medlemsantal och medlemsavgift

Under 2023 var antalet medlemmar 586, en minskning med 23 medlemmar från föregående år (se diagram).

Av medlemmarna var 433 fullbetalande, 25 ej betalande (utbytesprenumerationer), 4 ungdom, 9 ungdom/familjemedlemmar, och resterande 115 var familjemedlemmar.

Årsavgiften 2023 var 150 kr för fullbetalande, 25 kr för ungdomar och 25 kr för familjemedlemmar.

Sammanträden, möten och studieverksamhet

Efter årsmötet 23/2 berättade Linda Niklasson om vistelser på Nidingen och dess fågelliv.

Styrelsen har haft sammanträde vid fem tillfällen under verksamhetsåret (12/3, 14/5, 20/8, 29/10 och 11/2 2024).

I våra inomhusarrangemang genomfördes sedan vanligt fågel-quiz av Greger Flyckt 1/2, ornitologins historia presenterades av Björn Dahl 16/2, från en fågelresa i Marocko berättade och visade Hans Cronert bilder 15/11 och om flyttfåglars extrema prestationer föreläste Sissel Sjöberg, forskare från Lunds universitet, 29/11.

Exkursioner

Det genomfördes 19 exkursioner, som samlade totalt cirka 470 deltagare. En av exkursionerna gick till Nordvästskåne. Sammanlagt sågs drygt 160 arter, något färre än vi är bortskämda med. Men antalet deltagare var däremot något högre än föregående år.

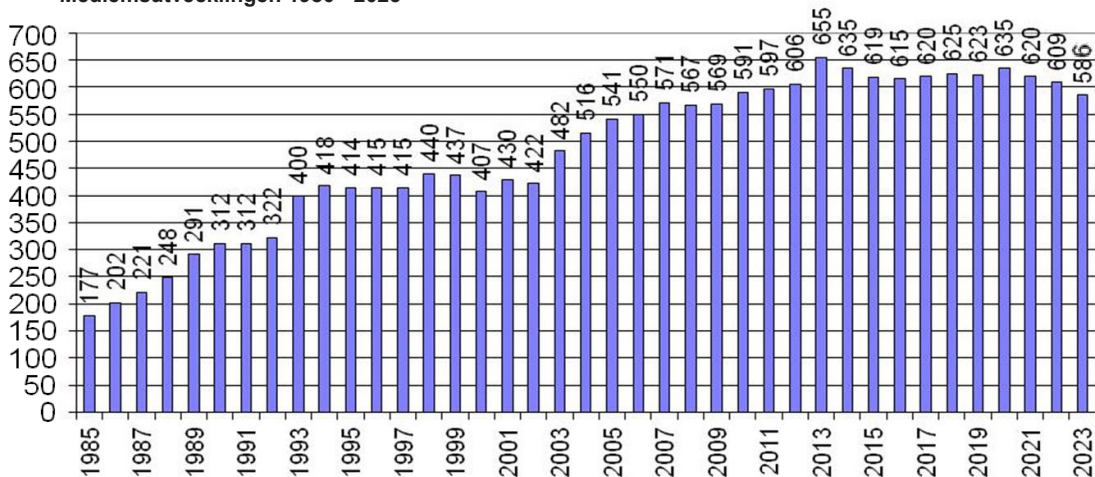
Inventeringar, räkningar m.m

Fågelklubben genomför årligen ett antal inventeringar och räkningar i egen regi. Vi deltar självklart också i inventeringar och övervakning som arrangerats av andra.

Följande verksamheter genomfördes under 2023:

- Örnräkning 7/1.
- Gåsräkning i mitten av varje månad jan-mars och sept-dec. Därvid har särskilt satsats på att rasbestämma sädgässen med gott resultat.
- And- och sjöfågelräkning i mitten av januari.
- Inventering av fiskgjuse och storlom i Ivösjön.
- Inventering genom boräkning på öarna Saltholmen och Kalvaholmen i skärgården.
- Inventering av häckande storskarv i

Medlemsutvecklingen 1980 - 2023

skärgården och Ivösjön.

- Inventerat häckfåglar i Äspet inom ramen för SkOF:s kustinventering.
- Inventering av vårrastande tranor vid Pulken.
- Uppmanat till att rapportera häckande hussvala.
- Genomfört uppföljande inventering av kornsparv och ev presumtiva biotoper för denna.
- Stöttat pungmesprojektet som dessvärre haft endast ett fåtal fynd och ingen konstaterad häckning.
- Deltagit i EuroBirdwatch.
- Fortsatt inventering och rapportering i projektet Sjöfågeltaxering för Svensk Fågeltaxering.

Under året har en mängd fågelarter och individer synts i vårt verksamhetsområde som inneburit en omfattande årslista, på Artportalen har registrerats 243 arter.

Fågelskydd, skrivelser, publikationer och andra aktiviteter

Genom skrivelser, möten och personliga kontakter har klubben under 2023 agerat i följande frågor:

Engagemang i andra föreningar

- Varit medlem i Studieförbundet och deltagit på deras årsmöte
- Fortsatt som medlem i projekt Lom och Örn 72, innehaft medlemskap i Tåkerns Fältstation.
- Varit medlem i Helgeåns och Skräbeåns vattenråd.
- Deltagit i Ivösjökommitténs möten.
- Varit medlem i stödföreningen Vattenrikets vänner.
- Varit medlem i folkrörelsearkivet.
- Deltagit i möten med Samrådsgruppen för Biosfärsområde Ksd Vattenrike.

- Deltagit i forskarkonferensen Biosfär 2023.
- Sammanställt och skickat årlig rapport till Länsstyrelsen över tillståndet hos fågelfaunan i skärgården.
- Gjort PR för BirdLife Sveriges projekt Vinterfågelräkningen.
- Deltagit i SkOF-möte med lokalklubbar och kommunornitologer.
- Samarbetat med SkOF och SkNF i Storkprojektet och varit faddrar för två storkpar.

Skrivelser, yttranden mm

- Yttrat oss angående ett ökat antal avverkningsanmälningar invid örnhäckningar till såväl Skogstyrelsen som Länsstyrelsen.
- Genom vice ordförande deltagit i ett antal möten och informationer kring skogsbruksfrågor och fågelfauna såväl regionalt som nationellt, bland annat inom SkOF:s skogskommitté.
- Yttrat oss tillsammans med SkOF i flera omgångar kring solcellsparker vid Lyngby, Karsholm, Kiaby, Furuhuset, Ripa, Vittskövle och Borrrestad. Bland annat deltagit tillsammans med SkOF i digitalt möte med exploatören kring fågelskyddsvärden i Lyngbyprojektet.
- Yttrat oss över bevarandeplan för Holjeåns Natura 2000-område.
- Yttrat oss över remissversionen av fri-luftsplanen för Kristianstad kommun. Vi tog särskilt upp behovet av att beakta fågelskyddet.
- Rättat felaktigheter i Kristianstadsbladet angående skarv genom kontakt med journalisten och ny artikel.
- Yttrat oss angående s k järnfångstfälla vid Fredriksdalsviken
- Yttrat oss angående den förstärkta Hammarlundsvallen till kommunen och WSP.

- Yttrat oss angående ny bro vid Axeltorpsviken.
- Lämnat underlag angående vissa arter till den sk miljöbarometern i Kristianstad kommun.
- Yttrat oss angående utkast skogspolicy för Kristianstad kommuns skogsfastigheter.
- Yttrat oss i samverkan med Vattenrikets Vänner angående reviderad naturvårdsplan i Kristianstad kommun.
- Återigen konstaterat överträdelser av beträdnadsförbudet inom fågeltskyddat område i Äspetreservatet. Fortsatta kontakter har tagits med länsstyrelsen.
- Har anmält klubben som kontaktförening inför förslag om pumpkraftverk på Vångaberget.
- Två kungsörnsungar har kommit på vingarna i Kristianstad kommun. Vilket förmodligen är Skånes enda lyckade häckningar.
- Lämnat stöd till örnmattningen vid kusten.
- Genomfört vinterfågelmattning i Kristianstad tätort..
- Under tranornas vårrastning i Pulken genomfört såväl tranräkning på uppdrag av Länsstyrelsen som försäljningsverksamhet och stöd till tranguidningen.
- Göktyteprojektet har fortsatt med 3 kända häckningar, tyvärr endast en häckning i Mosslunda.
- Kornsparrvshäckningarna från 2022 följdes upp med en provinventering. Tyvärr verkar häckningarna misslyckats.

Särskilda fågel(skydds)aktiviteter

- Arrangerat Fågelskådningens dag för allmänheten på Håslövs ängar 7/5.
- Fortsatt fiskgjuseprojektet i Ivösjön. Endast 5 par lyckades med häckningen . Dessa fick ut sammanlagt 7 ungar. Vilket är ett lågt resultat.
- Beviljat 3 700 kr till storkplattform på Toftes fastighet vid Pulken.
- Genomfört ett omfattande positivt samarbete och rådgivning med miljöansvariga på Åhus golfbana.
- Gjort besök på Araslövs golfbana för rådgivning och information kring fågel-skyddsåtgärder.
- Haft kontakt med Everöds flygplats angående många glador vid flygplatsen.
- Tillsammans med fågelstationen med flera kontrollerat havsörnshäckningarna i området. Resultatet får anses vara hyggligt med minst 9 ungar. Men tyvärr misslyckades våra 2 kustnära par för tredje året i rad.
- Sk spontanrapportering av hussvalehäckningar har genomförts utan betydande rapportering.
- Har påbörjat att undersöka möjligheten till att stödja storlommarna med boplattformar i lämpliga sjöar.
- Två lyckade vaktelhäckningar har noterats i Kristianstads kommun. Såvitt känt första gången detta har kunnat beläggas.
- Deltagit i arbetet i Länsstyrelsens gås- och tranförvaltningsgrupp.
- Lämnat offert om fortsatt gåsräkning till Länsstyrelsen som antogs.
- Fortsatt att vidta åtgärder för att om möjligt förhindra larm om känsliga arter som pungmes och fältpiplärka under häckningstid.
- Genomfört akut eftersök efter oljeskada-de fåglar i samband med oljeutsläppen i Pukaviksbukten.

Andra aktiviteter

- Deltagit Kristianstads friluftsdag på Ekenabben 3/6.
- Erhållet ett arv om 17 175 kr från Göran Knutssons framlidna moder.
- Guidat pensionärsförening från Vinslöv.
- Lånat ut de kikare som Göran Knutsson donerat till oss till yngre klubbmedlem.
- Fortsatt att försöka få till stånd en förändring av rapporteringen i Artportalen, särskilt vad avser ytor. Ännu tyvärr utan större framgång.
- Fortsatt att administrera ett lokalt fågelarmsystem via appen Band. Detta har blivit mycket populärt och har nu nästan 700 medlemmar.
- Fortsatt att sälja Linda Niklassons med flera populära vykort.
- Fortsatt att presentera klubbens verksamhet på hemsidan under den kända adressen www.spoven.com med Patrick Tollgren Lazarov som webbmater.
- Fågelklubben har fortsatt funnits med på Facebook. Verksamheten har där utvecklats.
- Sammanställt årsrapporten för 2022. Har fortsatt med ny utformning av årsrapporten som ett fristående supplement till Spoven nr 3.

Under 2023 har tyvärr antalet medlemmar minskat. Vilket är beklagligt då fågelklubben har stora utmaningar. Inte minst det enormt ökande antal ärenden angående exploatering av stora markområden till solcellsparker. Detta drabbar ofta områden med höga natur- och fågelskyddsvärden. Detta kan också kopplas till skogsavverkningar som menligt påverkar bland annat våra fåtaliga kungsörnshäckningar. Vi kan anta att detta inte kommer att minska.

Fågelklubbens årliga pris

Styrelsen har beslutat tilldela fågelklubbens årliga pris till Lars Göte Nilsson för nytänkande layout och presentation av årsrapporten.

För styrelsen i Nordöstra Skånes Fågelklubb

Nils Waldemarsson ordförande

Nedre Helgeåns fågelstation 2022

- Under året har fågelstationen drivit eller deltagit i följande projekt:
- Inventering, ringmärkning och uppföljning av kustlevande tärnor. Under pågående arbete med de kentska tärnorna i västra Blekinge påträffades 6 par svart-huvade måsar. Den kentska tärnan har minskat markant i västra Blekinge under senare år, sannolikt till stor del beroende på fågelinfluensan 2022. Även 2023 noterades omfattande fågeldöd på grund av influensa men i år främst på skrattnäs. På Falkaholmen vid Sölvesborg noterades cirka 1000 döda fåglar på ön. Även en stor del av de kentska tärnornas ungar dog medan de adulta fåglarna verkar ha klarat sig. Totalt försågs 66 ungar av kentsk tärna med färgkodringar inom ramen för det europeiska färgmärkningsprojektet.
- Pärll- och sparvuggleprojektet. Vi har lagt trasiga holkar, flyttat några och kontrollerat de ca 70 uggleholkar som sitter uppe i norra delen av Kristianstad kommun. Under året har inga tecken på häckningar påträffats när holkarna kontrollerades. 2023 var tredje året utan några spår av småugglor
- Inventerat och kontrollerat häckningsresultatet för områdets häckande örnar. Under 2023 noterades minst 8 par havsörn och 2 par kungsörn i permanenta revir. För havsörnarnas del

blev det 8 lyckade häckningar med minst 9 ungar. För kungsörnarnas del blev det en flygg unge för varje par.

- Stationen hjälper projekt berguv med ringmärkning av frihäckande boungar och avelsparens ungar som sedan släppts fria. En oroande trend är att det för andra året i rad inte ringmärktes några frihäckande uvungar inom vårt verksamhetsområde.
- Samarbetat med flyttfågelforskare vid Lunds universitet samt Ulrik Lötberg/BirdLife när det gäller applicering av ljusloggar och satellitsändare på silvertärna och kentsk tärna Även i år användes aktivitetsloggar på silvertärnorna, kan ge mer detaljerade data om fåglarnas aktivitet över dygnet.
- Projekt Svarttärna fortsatte under året med inventering och uppföljning av häckningsresultat. I Vattenriket häckade i år 11 par som fick ut 9-10 flygga ungar. En handfull par inledde häckning på Viby äng men misslyckades när vattensamlingarna torkade ut. Samtliga par häckade därefter på plattformar i Hercules dammar.

Ringmärkning

Under 2023 ringmärktes 1575 fåglar av 14 arter vilket, efter förra årets låga resultat om 886 fåglar, är en tillbakagång till högre antal. Årets resultat var den tredje högsta märksiffran på 2000-talet.

Totalt märktes under året 1 461 boungar i holkar, vilket är en bra siffra. Vanligast var svartvit flugsnappare (517), talgoxe (474), blåmes (300), entita (77) och nötväcka (67).

Inom ramen för flyttfågelstudier vid Lunds universitet med satellitsändare, ljusloggar eller färgringar ringmärktes följande arter:

Svarttärna (17), silvertärna (12), fisktärna (3), småtärna (1), kentsk tärna (71) och 5 svarthuvade måsar.

Totalt försågs 66 ungar och 5 adulta kentsk tärnor med avläsningsbara färgringar vilket senare under säsongen genererade många avläsningar.

Fyra berguvar märktes. Samtliga var uppfödda inom projekt berguv och de unga fåglarna släpptes under hösten fria på lämpliga häcklokaler.

Stationen fick en ny märkart i och med att en rehabiliterad storskrakeunge märktes och släpptes i Ivösjön.

foto: Patrik Olofsson

Silvertärna med ljuslogga.

Kontroller och återfynd

Ringmärkningen och färgmärkningen av kentska tärnor genererade 51 kontroller och återfynd av 39 olika individer. 16 av kontrollerna gjordes av årets färgmärkta pull.

Fynden fördelade sig på Polen (18), Sverige (11), Tyskland (6), Senegal (3), Holland (1) och Lettland (1).

Fynden i Senegal bestod i att någon lämnat in tre ringar i slutet av februari, där det äldsta återfyndet var en bounce märkt vid Tosteberga 2008. Det mest udda svenska fyndet var en bounce märkt på Norrören 2018 som kontrollerades på Gotland i slutet av juli.

Under året inkom 23 kontroller av åtta olika individer av de svarthuvade måsar som vi försett med färgringar i kolonierna vid Falkaholmen och Norrören.

De flesta fynden har gjorts längs artens flyttvägar längs Europas västkust, i Tyskland, Holland, Nordirland, England, Frankrike, Spanien och Portugal.

Ett mer udda återfynd var en avläsning från Schweiz i slutet av mars. Kanske var fågeln på väg norrut mot häckplatser längre norrut.

En kontroll gjordes i häckningskolonin på Falkaholmen i maj av en fågel född i Holland 2017.

En riktigt gammal skrattnås kontrollerades på Falkaholmen under häckningstid. Fågeln var märkt av oss som unge på IFÖ-verken 1996 och var nu hela 27 år.

Två av våra märkta berguvar, 10 år och 19 år hittades döda. Minst en av fåglarna hade dött när de kommit i kontakt med elledning.

Nedre Helgeåns fågelstation

Greger & Göran Flyckt och Patrik Olofsson

Tidsskriften SPOVEN

SPOVEN ges ut av Nordöstra Skånes Fågelklubb. Tidsskriften är ett av klubbens redskap för att kommunicera med sina medlemmar. Under året har SPOVEN kommit ut med 4

nummer, sammanlagt 140 sidor. Alla fullbetalande medlemmar och ungdomsmedlemmar får tidsskriften utan extra kostnad.

Redaktionen har haft ett planeringsmöte inför varje nummer och består av följande personer: Patrick Tollgren Lazarov (sammankallande), Jan Linder (Ansvarig utgivare SPOVEN), Ulrika Tollgren (ansvarig utgivare hemsidan), Sven Birkedal (bildredaktör), Nils Waldemarsson (representant för styrelsen).

Hemsidan www.spoven.com

Vår hemsida administreras och uppdateras av Patrick Tollgren Lazarov och ansvarig utgivare är Ulrika Tollgren. På sidan finns information om klubbens verksamhet och kontaktuppgifter till de aktiva. Klubbens program publiceras fortlöpande här hittar man information om eventuella ändringar i programmet. Även inskickade exkursionsreferat och aktuella inventeringssiffror från t ex gåsräkningarna finns publicerade här. Hemsidan innehåller även gamla nummer av Spoven som går att ladda ner som PDF.

Sociala medier

Vi har en föreningssida och en gruppssida på Facebook. Föreningssidan är mer formell och här publicerar vi nyheter och program med fågelklubben som avsändare.

Föreningssidan har 3 administratörer: Patrick Tollgren Lazarov, Ulrika Tollgren och Evert Valfridsson.

Gruppssidan är mer informell och alla publiceringar sker av enskilda personer. Här publiceras förutom nyheter och program även obsar, tips och andra saker.

Gruppssidan har 7 administratörer: Patrick Tollgren Lazarov, Ulrika Tollgren, Hans Cronert, Jan Linder, Evert Valfridsson, Thomas Lindblad och Barbro Ahlner.

Vi har idag 759 följare på föreningssidan. Eftersom inlägg i grupper visas på medlem-

mars tidslinje så är det mer aktiviteter i gruppen än på föreningssidan. Gruppen har idag 864 medlemmar (en ökning med 120 personer under 2023).

Föreningssida:

www.facebook.com/NordostraSkanesFagelklubb

Gruppssida:

www.facebook.com/groups/328750133869867

Band band.us/@spoven

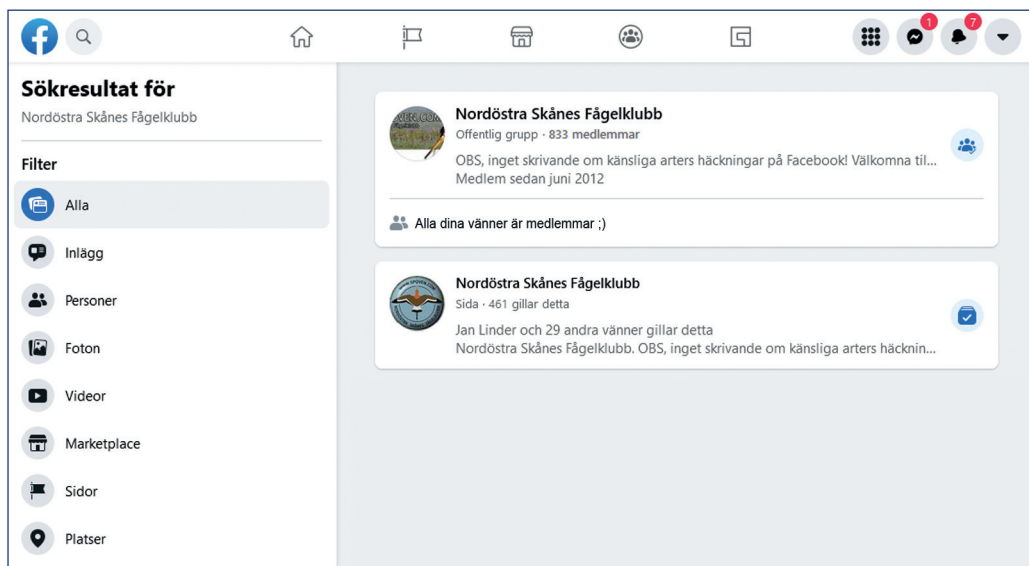
I mitten av 2020 skapade vi ett band för vårt fågelområde i Nordöstra Skåne. Band

är ett sätt att förmedla fågelobsar och man kan använda band med mobil, padda eller dator. Det finns inga kostnader kopplade till att vara med i Band, varken för oss som organisation eller för medlemmar. I nuläget är det 562 medlemmar i bandet vilket nästan är en ökning på 145 medlemmar under 2023. Vi har 6 administratörer och de är följande personer: Patrick Tollgren Lazarov, Ulrika Tollgren, Greger Flykt, Hans Cronert, Nils Waldemarsson och Thomas Lindblad.

För Spovenredaktionen och IT-kommittén
Patrick Tollgren Lazarov

Styrelsen

Vi finns på Facebook!

Styrelsenytt

- Liksom tidigare år kommer vi att delta i tranverksamheten vid Pulken. Detta innebär för klubbens del tranräkning, försäljningsverksamhet och information till allmänheten. I år sammanfaller tranrastperioden med påskhelgen, vilket bör gynna antalet besökare.
- Ett yttrande angående Kristianstads kommuns förstärkning av Hedentorpsvallen behandlades. Detta är nästa del av invallningen av staden utifrån kommande risker med höga vattenstånd. Vi påpekar här att byggnadsarbetet för vissa delar av vallen inte bör ske under häckningsperioden för fåglarna.
- Gås- och andfågelräkning är genomförd i januari på uppdrag av Svensk Fågeltaxering. Räkningarna av gäss fortsätter under februari och mars.
- Vi beslöt att tilldela Patrik Olofsson och fågelstationen 12850 kr ur Erik Schönbecks donation. Då olika fyrfota predatorer tränger igenom vanliga staket i kust- och skärgårdsområdet så avser detta införskaffning av elektrifierade nätstaket för uppsättning bl a på Terraholmen. Detta kompletterar befintliga elstaket och kommer att bättre skydda häckande vadare och änder.
- Vi fortsätter samarbetet med Åhus golf. Denna gång med tips och råd angående holkar för tornfalk och ugglor.
- Yttrandena över solcellsparkerna och Hedentorpsvallen sker i samarbete med Skånes Ornitologiska Förening.
- Utöver fortsatta yttrande kring den planerade solcellsparken vid Karsholm har en ansökan om solcellspark väster om Vittskövle såg tillkommit. Denna benämns då Borrestad och omfattar 18 ha. I likhet med underlaget i de flesta ansökningar och samrådsförfaranden, saknas en häckfågelinventering värt namnet. Vi fortsätter envist att kräva detta.
- Vi har lånat ut kikare från Göran Knutssons arv till en ny ungdomsmedlem. Det är mycket positivt att det finns ett intresse för fågelskådning hos några av våra ungdomar.
- Örnmatningssäsongen vid kusten går mot sitt slut denna vinter. Vi beslöt som brukligt att tacka personalen på slakteriet som hanterar vår örnmat med ett presentkort.

Nils Waldemarsson
ORDFÖRANDE

Örndagen 21 januari

Av Nils Waldemarsson

Detta var det 21:a tillfället vi genomförde örndagen enligt sedvanligt koncept. Gott om havsörn, många besökare trots kärvt väder, korv och kaffe i Tosteberga hamn.

Vi, funktionärer ur fågelklubben och från Tosteberga, kände oss lite oroliga vid 9-tiden då vi började. Blåsig och kylslaget väder precis nu när vinterförhållandena skulle övergå i mildväder. Och prognoser som hotade med både blöt nederbörd och kommande kulingvindar. Men det kom både folk och örnar. Det passerade bortåt 200 personer under förmiddagen.

Matningen var som vanligt försedd med strupar och lungor. Vidare fanns gott om änder ute i den delvis islagda viken. Vi räknar med att minst ett 20-tal olika havsörnsindivider fanns i området. Dessa var ordentligt aktiva. Så snart någon ryckt åt sig en matbit och flög iväg så for ett antal andra örnar efter för att sno åt sig bytet. Under en stund fick vi även se jakt på levande byte då några yngre örnar prövade sig på jakt på en storskrake. Men skranken redde ut detta. Det brukar vara så om det tilltänkta bytet är pigg och rask.

Några salskrakar som låg inblandade i den talrika viggflocken förgyllde också tillställningen. Ett exempel på förmåga att även klara ordentligt vinterväder var den starflock på cirka 10 individer som flög förbi.

foto: Linda Niklasson

Fågelprat med Linda och Ulrika vid klubbens informationsbord.

Detta är ett utmärkt tillfälle att informera såväl inbitna skådare som de som är intresserade i största allmänhet om statusen för våra största rovfåglar. Dessutom i utmärkt samverkan med byalag, hamnförening m fl i Tosteberga. Det smakar förträffligt att få i sig en varm korv och en kopp varmt kaffe i lite lä. Tack till alla som ställde upp, klubbmedlemmar och övriga, under denna numera traditionella verksamhet.

Nils Waldemarsson

Fokusart 2024:

Svarthakad buskskvätta

Av: Ulrika Tollgren

Den 10 april 1982 noterades en svarthakad buskskvätta vid Karpalundsdammarna. 9 augusti 2000 noterades hela två svarthakade buskskvättor i lämplig häckningsmiljö vid Hammarsjön och samma år konstaterades den allra första häckningen i Sverige vid Vårhallarna, Simrishamn. Arten kan häcka i olika typer av svagt betade gräsmarker eller ljungedar och igenväxande jordbruksmark men har även hittats på hyggen och vid igenväxande sanddyner.

foto: Greger Flyckt

Svarthakade buskskvättor fotograferades i samband med ringmärkning 2017.

2016 hittades den allra första häckningen i vår del av Skåne, nämligen vid Vittskövle mosse och häckning har hittats årligen i Kristianstads kommun sedan dess. 2017 hittades en häckning även vid Lunkeskog utöver Vittskövle mosse. 2018 och 2019 var häckningsframgången sämre och säkra fynd kunde endast konstateras på Vittskövle mosse. 2020 hittades arten häckande även vid Blåherremölla och Nyehusen och kunde nu anses vara etablerad som häckfågel i Kristianstad. 2023 fick så Bromölla kommun äntligen sin första häckning och platsen för detta var vid Nymölla.

I fågelrapporten för 2022 rapporterades 34 häckande par i Skåne men troligen är mörkertalet stort. Därför har Skånes Ornitologiska Förening utsett arten som fokusart 2024 med hopp om att fler skådare håller ögonen öppna lite extra.

Så med detta upprop vädjar vi om rapporter på arten i Artportalen under 2024. Rapportera dina fynd med häckningskriterier så blir det lättare att tolka och sammanställa resultaten.

Om du inte rapporterar på artportalen skickar du in dina uppgifter till ulrika@tollgren.se eller på telefon 0738-083737.

Nog ska vi tillsammans kunna finna fler än 34 par i Skåne 2024!

Ulrika Tollgren

Örnräkning 6 januari 2024

av Nils Waldemarsson

Kung Bore slog till med full kraft. Snöstorm dagarna före räkningen och isande kyla under räkningen. Men både örnarna och räknarna trotsade detta. Närmare 90 havsörnar noterades. Vilket är nära det maxantal som räknats in under drygt 45 år av örnräkningar.

För första gången på minst 10 år rådde plötsligt riktigt skarptinterväder. Snö, kyla (under 15 minusgrader på morgonen) men sol och bra sikt. Övrigt med riktig vinter för skåningar som vållade kaos på de skånska vägarna. Detta innebar också en del anpassningar för observatörerna. Vissa sedvanliga observationsplatser kunde inte nås på grund av snödrivor och andra hinder. Till exempel kunde Gummastorpasjön och vissa områden sydväst om Hammarsjön inte besökas. Sjöisarna låg också snabbt, särskilt i de grunda sjöarna. Trots det hastiga inträdet av vintern så fanns mycket gäss och därmed örnmat kvar i området. Örnmatningen ute vid kusten hade som vanligt startats upp strax före jul.

Som vanligt var räkningen indelad i cirka 25 olika områden. Dessa bevakades från gryningen fram till klockan tolv. Örnarnas ålder, där så är möjligt, flygriktningar och klockslag noterades. Som vanligt satt Anders Jarnemo i kajen vid matningsplatsen. Denna hade enligt rutin försetts med två bördor med örnmat, dvs strupar och lungor. Dessa var naturligtvis stelfrusna. Kan det vara detta som gjorde att örnarna föredrog att härja med utmattade gäsflockar som fanns kvar i området efter julkvällen mildväder?

Havsörn

Fördelen med det rekordkalla vädret var

Adult havsörn vid matningen.

möjligen att de friluftaktiviteter som brukar kunna störa örnräkningen i stort utblev under förmiddagen. Dock uppstod störningar särskilt under förmiddagen vid matningsplatsen. När det gäller stora antal är det ett par områden som sticker ut. Det är området öster om Tosteberga och Grunarna som denna gång höll många havsörnar, sammanlagt mer än 15 individer. Det var kanske dessa som saknades vid matningen vid Lyckebo? Dessa örnar rörde sig i stället i hög grad mot Blekingesidan eller mot fälten norr om kusten. Man kan möjligen spekulera om att den plötsliga

kylan och påbörjad isläggning inneburit många vinteroffer bland gäss och änder. Vidare var aktiviteten hög utanför Åsumtornet. Här var det ett kadaver på isen som lockade under hela fm. Här handlade det om upp till 8 eller 9 olika individer som alternerade vid bytet.

Observationerna från observationskojan vid kusten brukar alltid vara viktiga och omfattande. Men denna gång var det frustrerande för Anders att sitta här utan någon örnaktivitet vid maten. Tidvis utgjordes besökarna enbart av en hungrig talgoxe. Denna gång tycks det, som jag uttryckt ovan, vara gott om vinteroffer och lättfångade byten bland gäss och änder. Vid matning under julhelgen, när det var plusgrader, var det dock som vanligt, gott om örnar vid maten.

Ett trevligt inslag var en utter som steg upp på stranden här. Dock ointresserad av örnmaten. Den hade, förmodligen samma individ, också gjort ett besök vid Landön. Arten förefaller ha återtagit området efter närmare ett sekels frånvaro.

Genom bevakningen så har vi kunnat få en god uppfattning om hur örnarna förflyttade sig eller uppehöll sig och därmed undvika dubbelräkning. Därför kan nedanstående sammanställning ses som ett tämligen tillförlitligt minimiantal. Trots att några områden inte räknades så är antalet i paritet med förgående års höga antal. Antalet adulta örnar visar möjligen på att vintervädret gjort att även några adulta örnar utanför vårt område denna gång kommit ner till våra trakter.

foto: Anders Jarnemo

Herre på täppan! I alla fall fram tills havsörnarna anländer.

Antalet havsörnar i Kristianstad och Bromölla kommun 2024-01-06:

Lokal	Antal	Adult	Yngre/ob.ålder
Kusten, ink Tr.Ljungby mosse	32-35	10	22-25
Ivösjön	2	1	1
Oppmannasjön/Råbelövsjön	11	2	9
Odersberga/Gummastorpasjön*	1	0	1
Araslövssjön/Isternäset	11	4	7
Hammarsjön	12-14	4-5	13-15
Söder om Hammarsjön	13-15	2	11-13
Total	82-89	23-24	59-65

* Gick inte att nå.

Kungsörn

Denna gång sågs endast en ung kungsörn i vårt område. Då i den södra delen av bevakningsområdet. Troligen, så vitt känt, en av de två kungsörnar som kom på vingarna i Skåne under 2023. Som det påpekats under de senaste åren går det väldigt dåligt för de skånska kungsörnarna. Det vore därför angeläget att kungsörnarna fortsättningsvis ägnas mycket uppmärksamhet.

Tack

Denna gång var det som sagt bistert för våra örnräknare! Frusna fingrar och tår trots kläder för polartrakter och för en del efter hand ökande nordlig vind. För några uteblev örnobservationer helt. Men negativa rapporter är minst lika viktiga. Inte minst för att avgöra hur och om örnarna rör sig i området. Stort tack alla för insatsen och på återseende vid nästa års örnräkning!

Nils Waldemarsson

Nu är det enklare att bli medlem i fågelklubben!

Sätt in medlemsavgiften på plusgiro 1 64 24 - 4 eller via **Swish 123 225 16 27**
Glöm inte mejla (eller ringa) vår kassör med adressuppgifterna om ni är ny medlem.
Jan-Åke Nilsson, mail: janank@hotmail.se , mobil: 0708 - 42 19 28

Medlemsavgiften är 175 kr.

Medlem under 25 år/familjemedlem 25 kr

Art- och individrik häckfågelfauna i sandtallskogen Horna Fure vid Åhus

Av Örjan Fritz

Kan en planterad och tätortsnära tallskog vid Åhus hysa en värdefull häckfågelfauna som är art- och individrik? För att försöka ge svar på frågan inventerades häckfåglarna i området översiktligt under 2023. Förväntningarna var låga men resultatet blev överraskande positivt. Värdet av Horna Fure för fågellivet är högt.

Bakgrund

Vid inflyttning till villaområdet Pallers i Åhus vintern 2015 gick tankarna på hur fågellivet skulle te sig i det angränsande rekreationsområdet Horna Fure. Hur art- och individrik var tallskogen? Fanns det även naturvårdsintressanta arter att hitta? Vilka var de ornitologiska värdena? Efter att ha bott i kanten av tallskogen i nio år kunde det vara dags att sammanfatta hittillsvarande erfarenheter och kunskaper. För att kunna göra detta mera fullt ut behövdes någon slags häckfågelinventering för att komplettera artlistan och få fram åtminstone relativa antal på de olika arternas numerär. Valet föll på punkttaxering, som föreföll vara en lämplig metod förenat med en rimlig arbetsinsats för ändamålet (Ekblom 2007).

Beskrivning av tallskogen i Horna Fure

Det inventerade området utgör den västra delen av tallskogen Horna Fure, dvs. den del som ligger väster om väg 118 (Figur 1). Tallskogen fortsätter österut över väg 118 bort mot Rinkaby skjutfält. I övriga väderstreck omges inventeringsområdet av öppna marker eller villaområden och är då mer isolerat från annan skog. Inventeringsområdets yta är drygt 150 ha.

Under 1600–1800-talet var markerna mellan Åhus och Horna en öppen sandstäpp där ett vandrande åkerbruk och extensivt bete be-

foto: Karin Hernborg

Skogsmiljöer i Horna Fure. Övergång mellan enskiktad äldre sandtallskog till vänster om stigen, respektive skiktad äldre barrblandskog till höger om stigen.

drevs. Först mot slutet av 1800-talet planterades tall mot den besvärliga sandflykten. Under 1900-talet tillkom även några mer ordinära tallplanteringar för skogsbruk. Det innebär att dagens tallskog är mest äldre, i åldersspannet 100–135 år, men där det även finns medelåldriga bestånd på ca 60–80 år. Tallskogen växer på sand, och delar av området är även kalkpåverkat. I dessa delar växer även gran tillsammans med tall som en flerskiktad olikåldrig kalkbarrskog (Fritz 2020), men i mer homogen tallskog är trädskiktet mest likåldrigt och enskiktat (se bild ovan). Förekomster av döda träd (torrakor), högstubbar och stammar med uthackade bohål förekommer spritt i skogen, men utan några direkt påtagliga koncentrationer.

Horna Fure gränsar i söder till villakvarter i bostadsområdet Pallers, varifrån fastighetsägare allt sedan 1960-talet dumpat trädgårdsavfall i skogen. Detta har lett till en etablering och explosion av förvildade exotiska vedväxter, till exempel många arter av oxbär (*Cotoneaster* spp.), som fågelsprits vidare i skogen (Tyler 2019). Här finns också en koncentration av tallar som är omslingrade upp till kronorna av murgröna *Hedera helix*, humle *Humulus lupulus* och vildvin *Parthenocissus* spp. Förekomsten av exotiska vedväxter är som talrikast i en zon utanför villakvarteren, men fronten når numera långt ut i skogen.

Metoder

Normalt utförs punkttaxering vid ett tillfälle per säsong i månadsskiftet maj/juni. Punkt-taxeringen i Horna Fure gjordes vid tre tillfällen under 2023: 21 april, 25 maj och 22 juni. Detta för att kunna fånga in en så stor del av säsongens arter som möjligt. Totalt inventerades häckfågelfaunan från 20 punkter (Figur 1). Varje punkt låg minst 200 m från den närmaste för att minska risken för dubbelräkning. Samtliga punkter låg i en skogsmiljö som dominerades av olika stadier av tallskog, från ett par öppna smärre hyggen till yngre-medelåldriga samt äldre bestånd. I enstaka fall var punkten belägen i bryn mot öppen mark. Hörbarheten i tallskogen är överlag bra och punkt-taxeringen täcker in en totalt sett betydande yta av Horna Fure väster om väg 118.

Fältbesöken påbörjades strax efter gryning och pågick i ungefär tre timmar. Alla hörda och sedda fåglar noterades vid varje punkt under exakt 5 min. Förflyttning mellan punkterna gjordes med cykel på skogsstigar. Vid det sista fältbesöket i juni användes parallellt även appen Merlin Bird ID på mobi-

Figur 1. Karta över det inventerade området i Horna Fure väster om väg 118 vid Åhus. Totalt 20 punkter placerades ut för att täcka in stora delar av tallskogen. Kring varje gulmarkerad punkt har skapats en cirkel med radien 100 m, för att grovt visa på räckvidden av flertalet fågelregistreringar, så att dubbelregistreringar undviks så långt möjligt från andra punkter. Data från Artportalen, SLU Artdatabanken.

len. Detta som ett komplement till egna öron för att hitta fåglar med högfrekventa läten.

Punkt-taxeringen fångar dock inte in alla förekommande häckfåglar. För att få en mer heltäckande och samlad bild av häckfågelfaunan i skogsområdet har därför ytterligare insatser gjorts både i år och tidigare. Kvälls- och nattaktiva arter har till exempel noterats vid sena kvällspromenader eller i samband med nattsök med pannlampa (efter fjärilar). Sök efter bebodda rovfågelbon och uthackade bon i stammar har gjorts med kikare.

Resultat

Artrikt

Totalt 49 arter noterades under punkttaxeringen med häckningskriterier (möjlig, trolig, säker häckning, dvs. kriterierna 2–20 i svensk fågelatlas), och kan därmed sägas vara mer eller mindre knutna till tallskogen som häckningsmiljö (Tabell 1). Därutöver noterades ett tiotal arter utan dessa häckningskriterier, som överflygande knölsvan, storskarv, gråhäger, måsfåglar, vadare, tornseglare och råka. De nämns inte vidare nedan. Med komplettering av mina övriga artfynd under åren 2015–2023 uppgår det totala antalet till ca 65 arter med häckningskriterier.

Det totala utfallet i antal arter per besök blev ganska likartat mellan de tre besöken, då 31–35 arter noterades vid vardera tillfället. Högst artantal och flest unika arter noterades inte oväntat vid majbesöket, men även under april- och junibesöken observerades nästan lika många och även flera unika arter, till exempel dubbeltrast, svartmes och kungsfåglarna. Därmed blev artlistan klart längre jämfört med om bara ett majbesök gjorts (Tabell 1).

Totalt 12 arter var hålhäckande (Tabell 1), mest mesar. Andelen individer som var hålhäckare uppgick till ca 19 % av det maximala antalet individer av arter med häckningskriterier.

Häckfågelfaunan utgjorde en välblandad mix av stannfåglar (26 %) och långflyttare (23 %) samt kortflyttare (51 %), beräknat på maximalt individantal. Stannfåglarna är representerade av främst mesar och hackspettar. Bofink, gransångare och rödhake är exempel på kortflyttare, medan övervintrare i tropiska Afrika, som

foto: Sven Birkedal

Sjungande hane av brandkronad kungsfågel i Horna Fure. Arten har noterats vara revirhävande vid flera tillfällen, även under sommaren 2023.

lövsångare och härmsångare, betecknas som långflyttare (Nilsson 1979, SOF 2022).

Individrikt

Punkttaxeringens resultat ger relativa antal av påträffade arter, men ej tätheter. Vanligast var bofink med i medeltal 41 noterade individer vid de tre besökstillfällena (Tabell 1). Därefter följde lövsångare och ringduva. Även arter som gransångare, koltrast, svarthätta och trädgårdssångare var vanliga. Kråka och kaja var vanligare än väntat, men en hel del individer av just dessa arter var sannolikt inte häckfåglar i just Horna Fure, utan i omgivningarna.

Ungefär lika många bofinkar och ringduvor noterades vid varje besök. Gransångare,

Tabell 1

Resultat av punkttaxering i Horna Fure 2023. Förteckning över arter och antal av noterade fåglar med häckningskriterier (möjlig, trolig, säker häckning) vid varje inventeringstillfälle under perioden april – juni. Även medel- och maxantal per besök anges liksom unikt antal arter per besök. Arterna sorteras i listan efter maxvärdet. Hålhäckare anges liksom en grov indelning i huvudsaklig flyttningsstrategi (Nilsson 1979, SOF 2002).

Nr	Art	April	Maj	Juni	Medel	Max	Hålhäckare	Flyttning
1	Bofink	50	36	37	41,0	50		kort
2	Lövsångare	1	28	24	17,7	28		lång
3	Kråka	17	23	12	17,3	23		stann
4	Svarthätta	4	21	17	14,0	21		kort
5	Talgoxe	19	15	6	13,3	19	x	stann
6	Ringduva	16	18	16	16,7	18		kort
7	Gransångare	18	5	9	10,7	18		kort
8	Koltrast	7	7	17	10,3	17		kort
9	Kaja	16	2	12	10,0	16	x	stann
10	Trädgårdssångare	0	15	15	10,0	15		lång
11	Fasan	6	12	10	9,3	12		stann
12	Rödstjärt	1	11	4	5,3	11	x	kort
13	Rödhake	11	4	5	6,7	11		kort
14	Trädiplärka	1	6	9	5,3	9		lång
15	Steglits	9	2	1	4,0	9		kort
16	Ärtsångare	0	8	0	2,7	8		lång
17	Hämsångare	0	2	7	3,0	7		lång
18	Taltrast	3	1	6	3,3	6		kort
19	Större hackspett	5	0	0	1,7	5	x	stann
20	Gårdsmyg	3	4	5	4,0	5		kort
21	Törnskata	0	5	2	2,3	5		lång
22	Trädlärka	4	0	2	2,0	4		kort
23	Blåmes	4	0	3	2,3	4	x	stann
24	Trädkrypare	0	0	4	1,3	4	x	stann
25	Törnsångare	0	4	3	2,3	4		lång
26	Grönfink	4	1	4	3,0	4		kort
27	Tofsmes	2	1	3	2,0	3	x	stann
28	Näktergal	0	3	0	1,0	3		lång
29	Järnsparv	3	1	1	1,7	3		kort
30	Ormvråk	1	2	1	1,3	2		kort
31	Korp	0	2	0	0,7	2		stann
32	Svartmes	1	0	2	1,0	2	x	stann
33	Kungsfågel	0	0	2	0,7	2		stann
35	Stare	2	0	0	0,7	2	x	kort
34	Sommargylfing	0	1	0	0,3	1		lång
36	Rödglada	1	1	1	1,0	1		kort
37	Tornfalk	1	0	0	0,3	1		kort
38	Skogsduva	1	0	1	0,7	1	x	kort
39	Gök	0	1	0	0,3	1		lång
40	Skata	1	1	1	1,0	1		stann
41	Dubbeltrast	1	0	0	0,3	1		kort
42	Kärrsångare	0	1	0	0,3	1		lång
43	Grönsångare	0	1	0	0,3	1		lång
44	Brandkronad kungsfågel	0	0	1	0,3	1		kort
45	Grå flugsnappare	0	1	0	0,3	1	x	lång
46	Svartvit flugsnappare	0	1	0	0,3	1	x	lång
47	Sädesärla	1	0	0	0,3	1		lång
48	Grönsiska	0	0	1	0,3	1		stann
49	Mindre korsnäbb	0	0	1	0,3	1		stann
Summa individer		214	247	245	235,3	367		
Summa 49 arter		31	35	35	33,7		12	
Unika arter		5	9	5				

rödhake, rödstjärt och större hackspett hörde till de som hade en markant topp under någon av besöken, ofta tidigt på säsongen (Tabell 1). När den stora massan av flyttande individer väl anlant noterades lövsångare, svarthätta och trädgårdssångare i likartade antal mellan besöken i maj och juni.

Naturvårdsarter

Många fågelarter finns numera på rödlistan (SLU Artdatabanken 2020). Åtminstone åtta av dessa påträffas som regelbundna häckfåglar i Horna Fure; grönfink, grönsångare, gulsparr, kråka, spillkråka, stare, svartvit flugsnappare och ärtsångare (Tabell 2). Därtill är sommargylling så gott som årligt noterad från 2015 och med häckning åtminstone

2022–2023, medan hornuggla verkar vara en mer oregelbunden häckfågel (2015–2016, 2022).

Även en rad arter listade i EU:s fågeldirektiv (Bilaga 1) häckar årligen i skogen (Tabell 2): Enstaka par av lärkfalk och spillkråka samt flera par av trädlärka och törnskata. Undantaget är nattskär, som bara noterats som revirhävande en gång (just 2023).

Bland övriga intressanta häckfåglar, som noterats med häckningskriterier, kan nämnas brandkronad kungsfågel (flera år), domherre, dubbeltrast, gök, göktyta (häckning 2019, enligt artportalen), kattuggla, korp (årlig), morkulla, skogsduva (årlig), större korsnabb (häckning 2023) och tornfalk (Tabell 2).

Art	Rödlistad	EU:s fågeldirektiv	Prioriterad art	Population
Röd glada		X	X	0–1
Lärkfalk		X		1
Hornuggla	NT			0–1
Nattskär		X	X	0–1
Spillkråka	NT	X	X	1–2
Skogsduva			X	1–3
Gök			X	1
Trädlärka		X	X	4–6
Kråka	NT			5–10
Brandkronad kungsfågel			X	1
Grönsångare	NT			1–3
Ärtsångare	NT			5–10
Svartvit flugsnappare	NT			3–5
Törnskata		X	X	3–5
Sommargylling	EN		X	0–1
Stare	VU			0–1
Grönfink	EN			3–5
Gulsparr	NT			1–3
Antal arter	10	6	9	

Tabell 2. Lista över naturvårdsintressanta arter (rödlistad art, art listad i EU:s fågeldirektiv eller prioriterad art i skogsvårdslagen) med häckningskriterier i Horna Fure baserat på punkttaxeringen 2023 samt egna observationer i området 2015–2023. Slutligen anges uppskattad population (par/revir) av dessa arter i Horna Fure för 2015–2023.

Diskussion

Värdet av Horna Fure för fågellivet

Resultaten av såväl de spontana artfynden som punkttaxeringen 2023 sammantagna pekar på ett oväntat värdefullt fågelliv i Horna Fure. Arter som lärkfalk, sommargylling, spillkråka, trädlärka och törnskata är årliga häckfåglar, och en rad ytterligare naturvårdsintressanta arter dyker upp då och då som oregelbundna häckfåglar. Därtill är art- och individantalet högt. Upplevelsen av fåglarna i Furet är också mäktig då kören av fågelsång genljuder i tallskogen som om det vore en sal med en stor rymd.

Till det rika fågellivet bidrar säkert flera faktorer; som en äldre tallskog med ett ställvis utvecklat buskskikt (låt vara mest av förvildade trädgårdsrymlingar), öppningar i skogen, bryn, murgröna kring stammar och inslag av blandskog, omgivande sand-, betes- och åkermarker samt trädgårdar för födosök. Vissa fåglar underlättar även för andra. Bobyggen av kråka och korp ger möjlighet för lärkfalk och hornuggla att häcka. Även spillkråkans uthackande av bohål i tall gör att arter som kaja och skogsduva med flera finns på kölistan för bostad när värden flyttat ut. Vad gäller hålbbyggande arter ligger dock Horna Fure i lä för Åsums furu, där mängden av uthackade spillkråkehål i de många gamla tallarna utgör boplatser för bland annat åtskilliga skogsduvor och starar (Olofsson 2008). I detta stadium är inte Horna Fure ännu.

Kringströvande lövskogsfåglar på födobesök

Arter vanligen knutna till lövskogsmiljöer ses också årligen i Horna Fure, mest på tillfälliga besök eller som födosökande. Björktrast, gröngöling, mindre hackspett,

foto: Sven Birkedal

Lärkfalk häckar årligen i Horna Fure. På fotot ses två utflugna ungfåglar som ännu väntar på föda, sittande i ett talltorrträd på ett öppet hygge i skogen.

stjärtmes och stenknäck tillhör alla den kategorin. Hackspettarna ses främst sommartid då kringströvande ungfåglar kommer tillfälligt förbi. Björktrast, stjärtmes och stenknäck påträffas mest under höst och vinter då de gästar intilliggande villaträdgårdar som har utfordring av fågelmat. Ibland noteras även revirhävande fåglar och häckning av mer lövskogsanknutna arter. Nötväcka är en sådan art, göktyta en annan. Göktyta häckade i holk 2019 (Artportalen), och revirhävande fåglar har noterats senast 2022.

Nattskärja ses då och då vid Horna Fure, främst som tillfälligt rastande (fotot) vid flyttning, men under 2023 även som revirhävande på ett öppet hygge.

Ej noterade potentiella häckfåglar

Det finns en uppsättning av mer eller mindre tänkbara skogsfåglar som jag hittills inte alls noterat i Horna Fure. Artparet nötskrika och nötkråka hör till dem. Frånvaron av fynd beror säkert på den i området begränsade tillgången på deras stapelföda, som är nötter av ek respektive hassel.

Talltita och entita är ett annat potentiellt förekommande artpar. De verkar dock följa den nationellt minskande trenden (BirdLife Sverige 2024) och tycks ha försvunnit från Furet, åtminstone för stunden. Båda dessa arter har nämligen tidigare rapporterats i Furet (Artportalen). Entita påträffas mest i lövskog, och i Skåne finns en stark koppling till ädellövskog (Bengtsson & Green 2013). Arten är därför kanske inte att räkna med som en stadigvarande invånare i tallskogen. Av den mer barrskogsanknutna talltitan finns aktuella rapporter närmast från tallskogen vid Vanneberga. Talltitans försvinnande från Furet är ett litet mysterium. En studie i Finland visar på negativa effekter av trakt-hyggesbruk (Kumpula m.fl. 2023). Från

England, där talltita också minskar, framförs hypotesen att arten även missgynnas av fågelmatning, eftersom det gynnar bland annat blåmes och talgoxe att bygga upp sina populationer, vilka konkurrerar med talltita om bohål (Wilman 2023). Denna teori förklarar dock inte varför tofsmes och svartmes, som också borde utsättas för denna konkurrens, ännu finns kvar i Furet, den förra talrikt.

Sparvhök och möjligen även duvhök är också tänkbara häckfåglar i Furet, men hittills har jag bara sett dem under höst- och vinterhalvåret, då de vid uppdykande kring fågelbordet allt som oftast skapar panik bland fågelbesökarna.

Gulhämpling har påträffats åtminstone tillfälligt sjungande i Furet under senare år (Artportalen). Möjligen kan den etablera sig i tallskogens brynkanter när den nu verkar vara på expansion i Åhus igen (Lindblad 2023). Rosenfink däremot, verkar allt mindre sannolik som häckfågel vid Furet, särskilt med tanke på artens tillbakagång i senare tid (Linder 2018).

Hörselproblematik om läten i skog

Hörselns stora betydelse för att hitta och identifiera fåglar i skogsmiljön var en insikt som gjorde sig påmind hos mig under inventeringen. Efter många års inventeringar är det lätt att tro att man uppfattar alla läten som förr, men desto svårare att inse vilka läten som gradvis faller bort, då hörseln vid stigande ålder försämras. Läten yttrade i höga frekvenstal blir då allt svårare att uppfatta för det mänskliga örat. Bland fåglar är grå flugsnappare, kungsfåglar, svartmes och trädkrypare sådana kända exempel (Foucard 1999). Att jag nyligen tappat förmågan att höra kungsfåglar visste jag, men att hörbortfallet visade sig omfatta vissa läten av än fler arter var jag inte fullt medveten om. Appen Merlin Bird ID visade tydligt att jag i många fall missade lätesyttringar från just ovan nämnda arter, vars antal utan användning av detta tekniska hjälpmedel skulle ha underskattats. Appen kan dock inte användas okritiskt. Å ena sidan missade den ibland lätesyttringar som var fullt hörbara och tydliga även för mig, till exempel av kråka (!). Å andra sidan registrerade den härmade sånger som egna artnoteringar, till exempel härmsångare som härmade göktyta, skärfläcka och vaktel, för att nämna några. Sådana resultat i displayen måste förstås kollas och revideras!

Reservat i Furet?

Åhus expanderar, och bara under min korta tid i orten har omfattande markområden (tallskog som sandmarker) tagits i anspråk för exploatering av olika slag. Ytor för natur och tätortsnära rekreation minskar stadigt. Vi är några i en projektgrupp som lämnat in ett medborgarförslag till Kristianstads kommun för att naturreservat ska bildas i det kommunägda Horna Fure. Målet är att de totalt sett mycket höga värdena för natur

foto: Sven Birkedal

Hornuggla häckar oregelbundet i Horna Fure, senast under 2022. På fotot en unge på vift.

och friluftsliv i Horna Fure (Kristianstads kommun 2023) ska skyddas och utvecklas. Bland annat behöver den idag ekonomiskt inriktade skogsskötseln styras om till att gynna biologisk mångfald och rekreationsvärden. Större delen av Horna Fure väster om väg 118 har av kommunen nyligen också föreslagits som naturområde i den fördjupade översiktsplanen för Åhus. Beslut om detta återstår dock att fatta. Därefter krävs beslut om reservat. Vägen dit lär ta ett tag, men förhoppningsvis kan hoten om exploatering då undanröjas.

Framtida studier

Man kan undra vilka förändringar i fågelfaunan som står för dörren framöver. Med ett ändrat klimat kan det bli snabba kast i artsammansättning och antal individer av olika arter. Långa tidsstudier blir viktiga för att kunna övervaka utvecklingen, som på

riksplanet följs upp av Svensk Fågeltaxering (www.fageltaxering.lu.se). I Horna Fure kan en naturvårdsinriktad skötsel samt en åldrande skog med en stigande andel döda träd och högstubbar förhoppningsvis resultera i en än mer värdefull fågelfauna. Därför är det angeläget att upprepa punkttaxeringen i Furret årligen, åtminstone med ett besök i slutet av maj. En ambitionshöjning skulle kunna vara att med ett visst intervall, till exempel vart tredje/femte år, separera fågelnoteringarna inom och bortom ett förutbestämt avstånd från varje punkt. Då kan täthetsuppskattningar göras (Ekblom 2007), som i sin tur möjliggör beräkningar av populationerna för de vanligare fågelarterna i Horna Fure.

Avslutning

Resultaten i Horna Fure visar på en överraskande värdefull häckfågelfauna. Liknande tallskogar i nordöstra Skåne kanske också hyser ett rikt fågelliv. Möjligen är tallskogar i dessa lägen rentav underskattade som livsmiljö för fåglar?

Tack Sven Birekedal och Karin Hernborg för foton till artikeln!

Efterskrift: Först nio år efter inflyttning till villaområdet Pallers dök entita upp vid fågelbordet intill Horna Fure. Två exemplar har varje dag i en månads tid hämtat frön och hamstrat i närliggande tallskog.

Örjan Fritz

Referenser

- Bengtsson, K. & Green, M. 2013. *Skånes Fågelatlas*. SkOF, Vellinge.
- BirdLife Sverige. 2024. *Sveriges fåglar 2023*.
- Ekblom, R. 2007. *Ny vår för fågelinventeringar. En översikt av de vanligaste metoderna att inventera fåglar. Sveriges Ornitologiska Förening. Vår Fågelvärld, supplement nr 46*.
- Foucard, T. 1999. *Hörselns betydelse vid fågelinventeringar*. – *Ornis Svecica* 9(3):162–166.
- Fritz, Ö. 2020. *Ädelspindlingar i planterad kalkrik barrskog och sandtåkt i Horna Fure i östra Skåne*. – *Svensk Mykologisk Tidskrift* 41(3):13–31.
- Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2023. *Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2022*. Lunds universitet. 86 sid.
- Kumpula, S., Vatka, E., Orell, M. & Rytönen, S. 2023. *Effects of forest management on the spatial distribution of the willow tit (Poecile montanus)*. – *Forest Ecology and Management*. Vol. 529, 1 February 2023, 120694.
- Kristianstads kommun. 2023. *Naturvårdsprogram för Kristianstads kommun*.
- Lindblad, T. 2023. *Gulhämpling. Lockfåglar i Kristianstads kommun*. – *Spoven* 47(2):12–15.
- Linder, J. 2018. *Rosenfinkens populationsutveckling i Bromölla och Kristianstads kommuner*. – *Spoven* 42(2):24–27.
- Nilsson, S.G. 1979. *Density and species richness of some forest bird communities in south Sweden*. *Oikos* 33: 392–401.
- Olofsson, P. 2008. *Inventering av fågelfaunan på Åsumfältet. A3:s f.d. militära övningsfält i N Åsum. Biosfärområde Kristianstads Vattenrike*. – *Vattenriket i fokus* 2008:03.
- SOF. 2002. *Sveriges fåglar*. 3:e uppl. Stockholm.
- SLU Artdatabanken. 2020. *Rödlistade arter i Sverige 2020*. SLU Artdatabanken, Uppsala.
- SLU Artdatabanken. 2024. *Artportalen*. <https://www.artportalen.se> (2024-01-24)
- Tyler, T. 2019. *Åhus invaderade sandtallskogar – ett Mecka för vedväxtintresserade botanister eller en mardröm för naturvårdare?* – *Botaniska Notiser* 152(1): 1–11.
- Wilman, E. A. 2023. *Bird feeding and biodiversity: The decline of the Willow Tit*. – *Ecological Economics*. Vol. 213, November 2023, 107964.

Holkprojektet för göktyta fyller 10 år!

Av Ulrika Tollgren

2014 satte föreningen upp sina första holkar för göktytor och redan första året nåddes framgång när den allra första kullen på 10 ungar ringmärktes på Mosslanda. Sedan dess har göktyteungar ringmärkts varje år utom 2016 och hittills har projektet märkt 144 ungar och en vuxen göktyta. Totalt finns ett 50-tal aktiva göktyteholkar uppsatta, huvudsak inom Fågelklubbens område.

Göktytan är vår enda flyttande hackspett och den kommer hit från Afrika i slutet av april och uppmärksammas då oftast genom sitt tytande, ett minst sagt gnälligt läte som påminner lite om gröngölingens. I slutet av sommaren drar den återigen söderut. Näbben är så klen att den inte klarar av att hacka ut sitt bo själv och därför är den beroende av gamla hackspettshål eller holkar. Göktytan lever i huvudsak av tuvmyror, ägg, larv, puppor och myror, som den plockar på marken.

foto: Ulrika Tollgren

En typisk göktyteholka. De behöver enkelt kunna öppnas vid ringmärkning och är ofta placerad på 1,5 meters höjd.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

En ung göktyta vid ringmärkning.

I Sverige hittas den oftast i betade hagmarker och ängar, ofta steniga som är glest gräsbevuxna. Mellan 1980 och fram till år 2000 minskade arten med 80 % men har sedan dess stabiliserats på denna lägre nivå. Vårt förändrade jordbruk anges som främsta förklaringen till att arten varit minskande i större delen av världen och sedan millennieskiftet är göktytan till exempel helt utgången från de Brittiska öarna som häckfågel.

Begränsande för dess häckningsframgång anses tillgången på boplatser vara och omfattande holkprojekt anses vara en anledning till att artens population har stabiliserats. Göktytan lägger 10-11 ägg och börjar ruva dem när sista ägget är lagt. Ungarna ringmärks när de är cirka 12 dagar gamla. I Tyskland brukar göktytan hinna med två kullar per säsong men vi har hittills bara konstaterat en. När holkgänget hade avstämning i januari beslöts det att vi även aktivt skulle rikta in oss på att försöka märka vuxna häckande göktytor för att se om det är tidigare märkta ungar som återkommer till samma lokal.

Den har ett märkligt rörelsemönster som är mimicry (härkning) då den rör huvud och hals som en orm och ungarna i boet har ett

foto: Christer Ahlquist

Vårstädning av en starholk "Nr.4" inför kommande häckningssäsong. Ofta sätter vi ut andra typer av holkar samtidigt som göktyteholkarna.

väsande ljud när man närmar sig. På engelska heter arter wryneck och i Danmark och Norge vendehals just utifrån dess säregna rörelsemönster.

Läs gärna mer om projektet på vår hemsida: <https://holk.spoven.com>

Är du intresserad av snickra holkar eller ha ansvar för ett antal holkar i lämplig biotop?

Hör då av dig till ulrika@tollgren.se

Ulrika Tollgren

Vårens program

Alla är hjärtligt välkomna och var inte rädda för att komma med även om ni saknar tubkikare. Alla som har låter gärna andra också titta. Undrar du över något så ring till respektive kontaktperson. Kontaktuppgifter för alla exkursionsansvariga hittar du i slutet av programmet. Ha även för vana att besöka vår hemsida där alla arrangemangen finns uppdaterade om något skulle ändras: www.spoven.com

Mars

Tor 14 mars – sön 14 april

Tranmöten i Pulken

Vi hoppas att årets första flyttande tranor nu är på väg norrut för att rasta och övernatta i Pulken. Det innebär i så fall att klubbens tranguidning är på plats mellan kl. 15 och skymning de flesta dagar under den närmaste månaden! Du kan själv hålla koll på tranlägen här genom att kika in på tranobsboken hos naturum Vattenriket. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Lör 16 mar

Gåsräkning

Det är dags för säsongens sista gåsinventering – kanske kan vi se hur våren närmar sig genom sammansättningen på gåsflockarna i vårt område. Finns det t.ex. kvar några sädgäss på våra breddgrader? När jobbet är klart den här dagen vet vi svaret. Som vanligt redovisas resultatet på klubbens hemsida. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Sön 17 mars

Tidiga vårfåglar på Näsbyfält

Kom till parkeringen vid Norra Lingenäset senast kl. 08.00 den här söndagsförmiddagen och följ med Ulf Sjölin, när han tar oss runt på delar av Näsby fält för att se vilka fåglar, som dyker upp så här i skiftet mellan vinter och vår. Glöm inte kikaren och ta med lite stärkande förmiddagsfika! Kontaktperson: Ulf Sjölin.

April

Mån 1 apr

Annandagpåsk på Håslövs ängar

Traditionellt försöker vi leta upp vilka fåglar, som i påsktid finns på Håslövs ängar. Evert Valfridsson finns på plats från kl. 08.00 (på parkeringen) och lotsar oss runt bland det, som finns att uppleva i fågelväg i denna klassiska fågellokal mitt i Kristianstads Vattenrike, så här i en tidig övergång mot våren. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Sön 7 apr

Tidiga vårfåglar med Mats

Mats Johansson tänker sig en tur ut på Vannebergaholmen den här förmiddagen och förhoppningsvis trevliga möten med lite efterlängtade, tidiga vårfåglar. Hugade medvandrare samlas kl. 07.30 på parkeringen vid naturum Vattenriket för fortsatt färd ut mot kusten. Glöm inte lite stärkande förmiddagsfika! Kontaktperson: Mats Johansson.

Lör 13 apr

Exkursion med Hans Cronert

Vårens första återvändande flyttfåglar har förhoppningsvis börjat dyka upp i våra marker. Tillsammans med Hans Cronert drar vi mot Tosteberga ängar och letar vårtecken. Samling kl. 07.30 på parkeringen vid naturum Vattenriket. Glöm inte lite stärkande förmiddagsfika! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Svarthalsad dyckare. foto: Patrick Tollgren Lazarov

Sön 28 apr

Mot skogarna i norra kommundelen

Tillsammans med Nils Waldemarsson gör vi den här kvällen ett besök i skogarna vid sjön Raslången i norra delarna av Kristianstads kommun strax väster om Blekingegränsen för att luska ut vad en sen aprilafon har att bjuda på i fågelväg.

Samling för avresa kl. 17.30 på parkeringen vid naturum Vattenriket med ett stopp vid Ica i Arkelstorp kl. 18.00, Ta gärna med lite kvällsfika! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Maj

Sön 5 maj

Fågelskådningens dag på Håslövs ängar

Det är åter dags för en lokal upplaga av detta nationella arrangemang för såväl gamla som nya

fågelskådare. Även i år bjuder fågelklubben in alla intresserade till "Fågelskådningens dag" på Håslövs ängar. Mellan kl. 07 och kl. 12 finns medlemmar från klubben på plats och lotsar bland det, som fågellivet här ute har att bjuda på! Delta i sedvanlig tipstävling på fågeltema, glöm inte kikaren och ta gärna med lite förmiddagsfika! Tipsa gärna släkt och vänner om detta evenemang på en av de verkligt traditionsrika fågellokalerna i landet! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Tor 9 maj

Med Ulf till Kjugekull

Ulf Sjölin leder en fågelvandring tillsammans med Friluftsförbundet kring Kjugekull på denna Kristi Himmelsfärdsdag och denna kan vi få hänga med på. Samling och start kl. 08.00 på parkeringen vid Kjugekull. Kontaktperson: Ulf Sjölin.

Lör 25 maj

Med Mats till Herculesområdet

Tillsammans med Mats Johansson ser vi vad en majmorgon vid Herculesdammarna vid östsidan av Hammarsjön kan erbjuda i fågelväg. Samling kl. 07.00 vid parkeringen som vägs skyltarna i Sk. Viby hänvisar till. Kontaktperson: Mats Johansson.

Juni

Lör 8 juni

Storkdag Skånes Viby

Kom till gårdsbutiken i Skånes Viby (med infart från väg 118 mellan Kristianstad/Hammar och Rinkaby/Åhus) mellan kl. 11 och 13 och var med, när en del av storkungarna från något av bona här ska ringmärkas.

Vi får också lyssna till information kring den vita storken och hur arbetet inom ramen för det skånska storkprojektet går. Även representanter för Storkens Vänner finns på plats (ett medlemskap i föreningen är ett stöd till storkprojektet!). Ett arrangemang som vi gör tillsammans med Storkprojektet, Storkens Vänner, Studieförbundet, Naturskyddsföreningen och naturum Vattenriket. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Anpassa kläder och skodon efter väder och årstid! Ta gärna med fika, vi är ofta ute 3-4 timmar. Ha även för vana att besöka vår hemsida där alla arrangemang finns uppdaterade om något skulle ändras: www.spoven.com

Kontaktpersoner

Evert Valfridsson:	0706-02 30 45	evertvalfridsson4@gmail.com
Mats Johansson	0707-20 56 23	mats.johansson@yahoo.se
Ulf Sjölin	0735-93 58 65	kjugex@gmail.com

NORDÖSTRA SKÅNES FÅGELKLUBB

Styrelsen

Nils Waldemarsson ordf 0706-52 63 11
Jan Linder v ordf 0725-88 20 51
Hans Cronert sekreterare 0708-77 77 35
Jan-Åke Nilsson kassör 0708-42 19 28
Ulrika Tollgren 0738-08 37 73
Greger Flyckt 0709-71 16 80
Linda Niklasson 0709-32 22 52

Lokal rapportkommitté

Nils Waldemarsson (Sammanställande)
Greger Flyckt, (Rapportmottagare)
0709-71 16 80

Floravägen 13, 291 43 Kristianstad
greger.flyckt@utb.kristianstad.se

Linda Niklasson
Hans Cronert
Göran Flyckt
Thomas Lindblad
Jan Linder
Christer Neideman
Lars Göte Nilsson
Mats Johannesson
Ulf Sjölin
Magnus Ny
Ulf Gärdenfors

Fågelstationskommitté

Greger Flyckt 0709-71 16 80
Patrik Olofsson 0706-69 47 63
Göran Flyckt 0738-09 99 29

IT-kommitté

Patrick Tollgren Lazarov(sk) 0734-38 22 92
patrick@tollgren.se
Ulrika Tollgren (ansv. utgiv.) 0738-08 37 73
ulrika@tollgren.se
Sven Birkedal 0730-79 87 44

Katastrofhjälp Fågel och Vilt

<http://www.kristianstadbromolla.kfv-riks.se>

Ringmärkningscentralen på Naturhistoriska Riksmuseet

<http://nrm.spovent.se>

Geese (ringmärkning av gäss och svan)
<http://www.geese.org>

SPOVEN-redaktionen

Patrick Tollgren Lazarov (samk.) 0734-38 22 92
Ekbacken 7, 291 55 Arkelstorp
patrick@tollgren.se

Jan Linder (ansv. utgivare) 0725-88 20 51
janlinder48@gmail.com

Ulrika Tollgren 0738-08 37 73
ulrika@tollgren.se

Sven Birkedal (bildredaktör) 0730-79 87 44
sven.birkedal@mixmail.nu

Programkommitté

Evert Valfridsson (sk) 0706-02 30 45
Mats Johannesson 0707-20 56 23
Ulf Sjölin 0735-93 58 65

Representanter SkOF:s Forsknings- och Fågelskyddskommitté

Nils Waldemarsson 0706-52 63 11
Hans Cronert 0708-77 77 85

Samrådsgruppen för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike

Nils Waldemarsson 0706-52 63 11
Hans Cronert 0708-77 77 35

Kommunornitolog i Kristianstads kommun

Nils Waldemarsson 0706-52 63 11

Kommunornitolog i Bromöllas kommun

Nils Waldemarsson 0706-52 63 11

Gåsgruppen (för förvaltning av gäss och tranor på Kristianstadsslätten)

Nils Waldemarsson 0706-52 63 11

Medlemsavgift per år

Fullbetalande 175:-
Famijemedlem 25:-
Ungdomsmedlem 25:- (upp till 25 år)

Plusgiro 164 24-4
Swish 123 225 16 27

